

مزایای کارت های اعتباری جدید:

افزایش امنیت

کاهش هزینه

■ مترجم: محمود مزینانی
 ■ منبع: اکونومیست

کارت های اعتباری با سرعتی باور نکردنی در بین مردم رواج پیدا می کنند و جای اسکناس و سایر پول های رایج را می گیرند. اما از این کارت ها نیز همانند سیستم های هوشمند رایانه ای ممکن است سوء استفاده شود و یا هزینه های خاص نگهداری شبکه های پرداخت و هزینه های مبادله به آن تعلق بگیرد. هزینه های مبادله اکنون به عنوان یک موضوع مهم در بین صاحبان حساب های و محافل تجاری مطرح است. این هزینه از طریق کاربرد کارت های اعتباری بر کاربران تحمیل می شود.

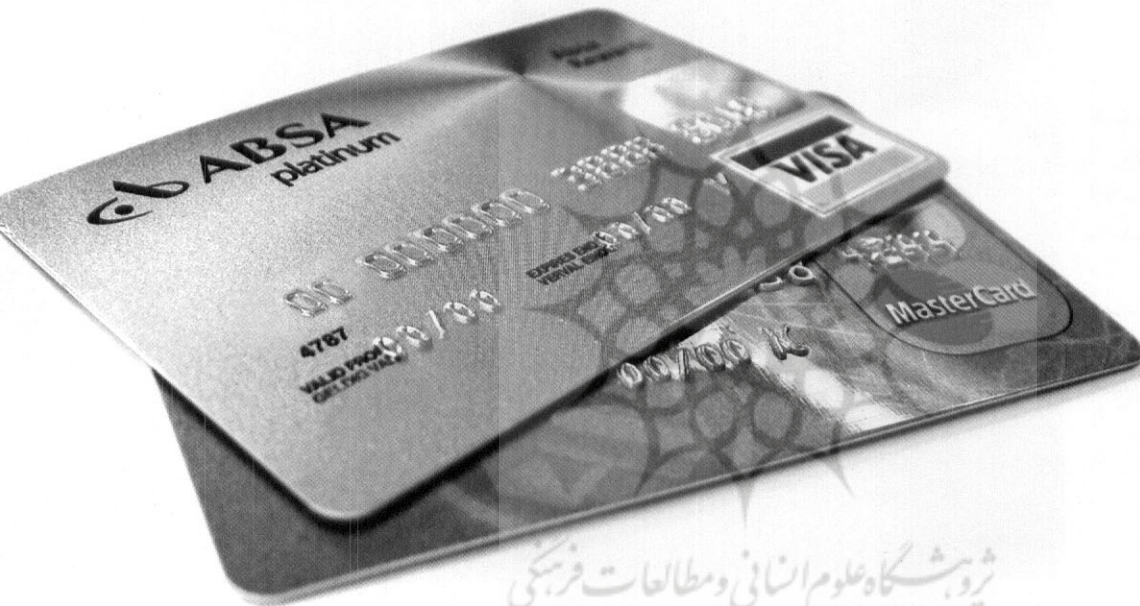
تازه ترین نمونه این نوع کارت ها با نام Grautiscand نوعی کارت اینترنتی است که علاوه بر ضریب ایمنی فوق العاده بالا از پرداخت هزینه های مبادله معاف است و به همین دلیل توجه بازرگانان را به خود جلب کرده است.

تایستان سال گذشته هنگامی که یروپولی - همان بازی معروف - پول‌های کاغذی بازی خود را با کارت‌های بستانکاری پلاستیکی جایگزین کرد، می‌شد نشانه‌ای از گذشت زمان را در روش‌های پرداخت پول دید، اما اسکناس هنوز هم دو مزیت برجسته نسبت به پلاستیک دارد. نخست این که هیچ ردی از خود باقی نمی‌گذارد. تنها اطلاعاتی که یک اسکناس دلاری در خود دارد، امضای وزیر خزانه‌داری است.

و مزیت دوم این است که بانک مرکزی هیچ هزینه‌ای بابت خدمات خود از خرده فروش‌ها دریافت نمی‌کند. اخیراً «TYX» «کمپانیز» که مالک چندین فروشگاه زنجیره‌ای پوشاک است، در حین تشکیل پرونده‌ای در کمیسیون امنیت و تبادلات تجاری، فاش کرد، که هرکها به سیستم‌های رایانه‌ای این شرکت نفوذ کرده‌اند و

اطلاعات دست کم ۴۵/۷ میلیون کارت بستانکاری و کارت اعتباری را به سرقت برده‌اند؛ اتفاقی که احتمالاً بزرگ‌ترین رخنه در سیستم امنیتی این کارت‌ها به حساب می‌آید. البته تاریخ سرقت اطلاعات برخی از مشتریان به سال ۲۰۰۳ باز می‌گردد.

هرکها تنها کسانی نیستند که از پلاستیک چنین سوء استفاده می‌کنند. هربار که یک مشتری از کارت خود استفاده می‌کند، خرده فروش‌ها باید یک هزینه «مبادله» را بپردازند. این پرداخت در واقع نوعی عوارض برای استفاده از شبکه‌های پرداخت ویزا، مسترکارت و سایر کارت‌ها محسوب می‌شود که بخش

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

عمده آن مربوط به بانک‌های صادرکننده این کارت‌ها است.

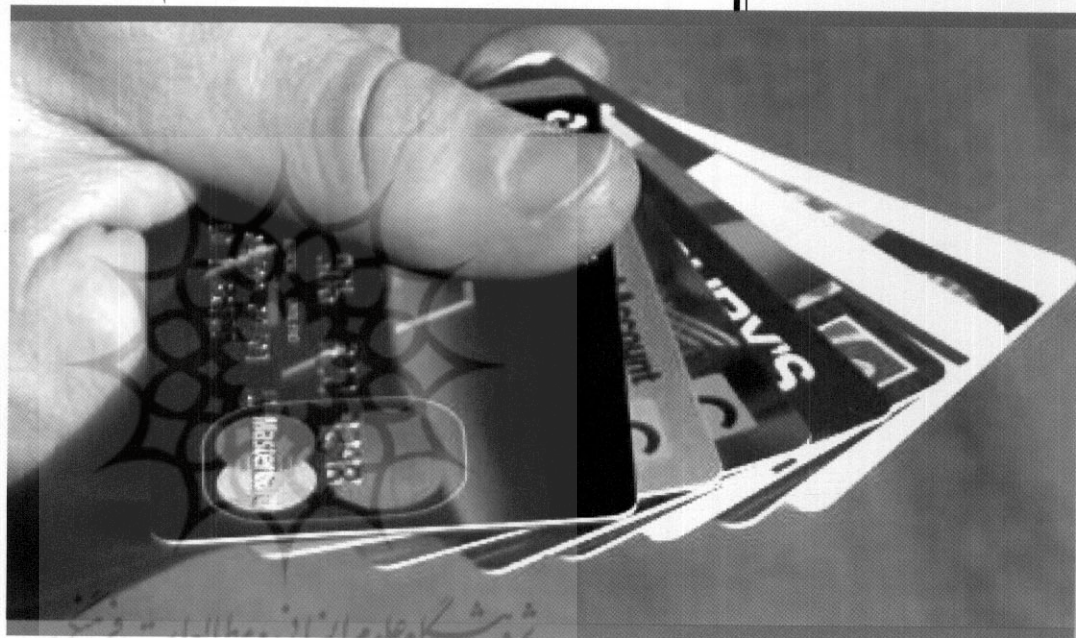
بر اساس نوشته مجله تجاری «نیلسون ریپورت» بازرگانان آمریکایی سال گذشته مجموعاً ۵۶ میلیارد دلار بابت استفاده از کارت‌های پرداخت، هزینه کرده‌اند، یعنی افزون بر دو برابر مبلغی که پنج سال پیش از آن پرداخته بودند. (نمودار را ببینید). البته فروشگاه‌های کوچک این فشار را بیشتر از همه تحمل می‌کنند. بر اساس برآورد گروه تحقیقاتی Celent از سال ۲۰۰۰ به این سو، یک خرده فروش با حجم فروش یک میلیون دلار در سال شاهد افزایش ۱۶ درصدی در هزینه‌های مبادله خود بوده است. Gratiscard که اخیراً به عنوان یک سیستم پرداخت جدید راه‌اندازی شده و از حمایت استیو کسپیل، بنیانگذار AOL برخوردار است، رسیدگی به هر دو جریان را هدف خود قرار داده است. این کارت که می‌تواند به عنوان یک کارت بستانکاری، اعتباری یا پیش پرداخت (prepaid) عمل کند، کاملاً بی‌نام است. کسی که یکی از این کارت‌ها را سرقت می‌کند، نام مشتری یا شماره حسابی بر روی آن نخواهد یافت. هرکها نیز بر روی نوار مغناطیسی آن، هیچ چیز پیدا نخواهند کرد تا بتوانند آنرا رمز گشایی کنند. اطلاعات مشتریان به جای کارت، در مرکز دیتا Gratiscard ذخیره می‌شود و تنها در مواقع نیاز به دستگاه مورد نظر ارسال می‌شود.

هر بار که یک مشتری از کارت خود استفاده می‌کند، خرده فروش‌ها باید یک هزینه «مبادله» را بپردازند. این پرداخت در واقع نوعی عوارض برای استفاده از شبکه‌های پرداخت ویزا، مسترکارت و سایر کارت‌ها محسوب می‌شود که بخش عمده آن مربوط به بانک‌های صادرکننده این کارت‌ها است

Gratiscard اولین کارتی خواهد بود که برای زیپ کردن اطلاعات مبادله شده بین بازرگانان و بانک‌ها، از اینترنت استفاده می‌کند. این امر به Gratiscard اجازه می‌دهد که خود را از شبکه‌های پرداخت بزرگ و هزینه‌های سنگین مبادله کنار بکشد. بازرگانانی که Gratiscard را انتخاب می‌کنند، فقط یک هزینه کاربری می‌پردازند که ۵ درصد ارزش یک مبادله را در بر می‌گیرد.

سایر شرکت‌ها نیز امیدوارند که از کاهش هزینه‌های مبادله بهره‌مند شوند. به گروهی از شرکت‌ها نیز نوعی کارت پرداختی پیشنهاد شده است که پول را مستقیماً از طریق شبکه «تهاتر چک‌های Clearinghouse به صورت خودکار» از حساب مشتری بیرون می‌کشد. این شبکه در اصل برای تسویه پرداخت‌ها با چک ایجاد شده بود، ولی اکنون چک‌های الکترونیکی را نیز پوشش می‌دهد. یکی از این سامانه‌ها به نام Tempo Payments برای هر مبادله، هزینه‌ای معادل ۱۵ سنت یا کمتر دریافت می‌کند. سامانه دیگری به نام Pay By Thouch این امکان را برای مشتری فراهم می‌آورد که با

یک حرکت انگشت، وجهی را از حساب بانکی خود پرداخت کند. تقریباً نیمی از وجوه حساب‌های Paypal که یک سرویس پرداخت آنلاین پرکاربر است، مستقیماً از حساب‌های بانکی مشتریان تأمین می‌شود. تنها Paypal است که در هر مقیاسی فعالیت می‌کند. سایر سرویس‌های مشابه با وضعی دشوار مواجه هستند. شاید هزینه مبادله پایین، بازرگانان را اغوا کند، اما متقاعد کردن مشتریان به این که یک کارت دیگر را به کیف پول جیبی شلوغ خود اضافه کنند، کار دشواری خواهد بود. در چنین شرایطی بازرگانان اندک اندک اختیار بسیاری از مسایل را خود در دست می‌گیرند. آنها در آمریکا بخشی از یک دادخواست حقوقی را تنظیم کنند، که ویزا، مسترکارت و گروهی از بانک‌ها را متهم به

تبانی در اخذ هزینه‌های مبادله گزاف می‌کند. علاوه بر بازرگانان، اکنون سیاستمداران نیز به میدان آمده‌اند. ماه گذشته مجلس سنا چند جلسه برای رسیدگی درباره نرخ‌های مبادله در کنار دیگر موضوعات تشکیل داد.

هزینه‌های مبادله در خارج از کشور نیز در کانون توجه قرار دارد. اتحادیه اروپا پیشتر درباره نرخ هزینه‌های مربوط به مبادلات بین مرزی قوانینی را به تصویب رسانده است. در گزارشی که ماه ژانویه منتشر شد، آمده بود هزینه‌های مبادله در برخی از کشورهای اروپایی در بحث رقابت نگرانی‌هایی را برانگیخته است. استرالیا هزینه مبادله خود را ۵ درصد تعیین کرده است، هر چند که فروشگاه‌ها هنوز مجبورند Savings on را به مشتریان بازگردانند.

گوین بزارد از Aite Group که یک شرکت مشاوره‌ای است می‌گوید بازرگانان در آمریکا «سوراخ دعا را گم کرده‌اند». این کشور برخلاف سایر کشورها از وجود شبکه‌های پرداخت متعددی برخوردار است: چهار شبکه بزرگ کارت اعتباری به علاوه حدود ۲۵ شبکه کارت بستانکاری به شدت با یکدیگر رقابت دارند، نه برای تشویق بازرگانان به پذیرش کارت‌های آنها، بلکه برای متقاعد کردن بانک‌ها به صدور این کارت‌ها. این رقابت باعث افزایش هزینه‌هایی شده که آنها به بانک‌ها می‌پردازند. این شبکه مشغول انجام هر بازاری که باشند، این بازاری، یروپولی نیست.

شاید هزینه مبادله پایین، بازرگانان را اغوا کند، اما متقاعد کردن مشتریان به این که یک کارت دیگر را به کیف پول جیبی شلوغ خود اضافه کنند، کار دشواری خواهد بود. در چنین شرایطی بازرگانان اندک اندک اختیار بسیاری از مسایل را خود در دست می‌گیرند

آمار خودپردازها در ایران:

هر ۱۰ هزار نفر یک خودپرداز!

وضعیت بانک‌های دولتی و خصوصی در کشور از جهت ارائه خدمات الکترونیکی به مردم با توجه به سیاست‌های دولت و پیگیری‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی رو به بهبود است. بر اساس گزارش‌ها در حال حاضر حدود ۲۴ میلیون کارت، ۷۶۴۵ خودپرداز و ۱۷۰ هزار پوز نصب شده داریم.

این ارقام در حال رشد است و حدود ۲۶۰۰ خودپرداز در حال فعال‌سازی و ۲۲۶۳ خودپرداز دیگر در مرحله خرید قرار دارد. برای پوز نمی‌توان آینده دقیقی پیش‌بینی کرد اما رشد آن را می‌توان با سال ۸۶ مقایسه نمود و برای سال ۸۷ به نصب حدود ۱۷۰ هزار پوز دیگر امیدوار بود. فهرست تفکیکی تعداد دستگاه‌های خودپرداز، pos و کارت‌های اعتباری در بانک‌های دولتی و خصوصی به شرح جدول زیر است:

وضعیت تا آخر اسفند ۸۶						
نام بانک	خودپرداز				پوز	
	بهره برداری شده	در مرحله فعال‌سازی	در مرحله خرید	پوز فروشگاهی	کارت مغناطیسی + هوشمند	
۱ صادرات	۱۴۷۴	۳۲	۵۰۰	۱۸۱۵۰	۴۰۰۰۰۰	
۲ ملت	۱۱۹۵	۱۹	۷	۸۴۰۰	۱۴۰۰۰۰	
۳ سپه	۱۱۰۰	۱۳۰	۰	۸۴۰۰	۴۰۰۰۰۰	
۴ ملی	۱۰۷۶	۱۴۱۳	۵۰۰	۴۲۱	۴۸۹۷۰۰۰	
۵ کشاورزی	۷۲۹	۴۲۶	۰	۱۰۶۰۰	۲۲۳۴۰۰۰	
۶ تجارت	۷۳۱	۲۶۹	۶۰۰	۲۰۰	۲۴۷۴۰۰۰	
۷ رفاه	۵۱۱	۵	۰	۷۶	۸۱۰۰۰	
۸ اقتصادنویین	۱۸۴	۲۰	۳۰۰	۴۲۰۰۰	۸۸۱۰۰۰	
۹ مسکن	۱۲۲	۲۵۰	۲۵۰	۱۶	۲۱۳۰۰	
۱۰ سامان	۱۰۶	۱۲	۰	۲۸۳۶۹	۲۰۶۰۰۰	
۱۱ پارسیان	۹۸	۲	۵۰	۵۹۰۰۰	۲۶۴۲۰۰۰	
۱۲ پست‌بانک	۵۵	۰	۶	۰	۱۹۰۰۰	
۱۳ پاسارگاد	۵۴	۶	۳۵	۴۷۵	۴۱۰۰۰	
۱۴ صنعت و معدن	۴۱	۰	۰	۲۲۰۰	۱۵۰۰۰	
۱۵ کارآفرین	۳۳	۱۰	۰	۰	۲۹۰۰۰	
۱۶ سرمایه	۱۷	۳	۰	۰	۲۱۰	
۱۷ توسعه صادرات	۱۳	۰	۱۵	۱۴۰	۱۳۰۰۰	
جمع	۷۶۴۵	۲۵۹۹	۲۲۶۳	۱۷۰۰۰۰	۲۳۵۰۰۰۰	

اگر مجموع سه مرحله خودپرداز را ملاک قرار دهیم، بانک ملی اول، صادرات دوم و تجارت سوم خواهد شد. تعداد نهایی خودپردازهای بانک ملی به ۳۰۰۰ دستگاه و بانک صادرات به ۲۰۰۰ و تجارت به ۱۶۰۰ دستگاه خواهد رسید.